

POSITION

ET ØVELSESHÆFTE OM
INDDRAGELSE, REFRAMING
OG VERDENSMÅLENE

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

XP

100%
FOR THE CHILDREN

UDGIVET AF

Øvelsessæftet er udgivet af 100% for Børnene i samarbejde med Københavns Professionshøjskole. Hæftet er udarbejdet af fire socialrådgiverstuderende i samarbejde med to repræsentanter fra 100% for Børnene og med støtte fra uddannelsesleder Marlene Corydon Harritsø. Øvelsessæftet er udgivet med støtte fra den Europæiske Union gennem CISU's pulje FRAME, VOICE, REPORT. Afsenderne af dette øvelsessæfte er alene ansvarlige for indholdet. Det afspejler på ingen måde EU's holdning.

FOTO

Mijo Sandvej (Accra i Ghana, april 2019)

TRYK

Jespersen Tryk + Digital

REDAKTØR

Marlene Corydon Harritsø og Mai Rasmussen

LAYOUT

Helle Olesen

OPLAG

1. oplag

©2020

This project is funded by
the European Union

100%
FOR THE CHILDREN

INDHOLD

05 FORORD

Hvem definerer problemerne?

06 KAPITEL 1

Indledning

16 KAPITEL 2

At skabe et rum, hvor børn og unge kan være med til at definere egne problemer og muligheder

20 WORKSHOP 1 + ØVELSER

Giv mikrofonen tilbage

25 WORKSHOP 2 + ØVELSER

Værdier i hverdagen

33 WORKSHOP 3 + ØVELSER

Køn og ligestilling

39 WORKSHOP 4 + ØVELSER

Muligheder for forandring

43 WORKSHOP 5 + ØVELSER

Verdensmålene

46 KAPITEL 3

Verden i Danmark og Danmark i verden

49 EFTERORD

At skabe et materiale fra studerende, til studerende

50 LITTERATURLISTE

FORORD

Hvem definerer problemerne?

Af Marlene Corydon Harritsø, Uddannelsesleder
Københavns Professionshøjskole, og Mette Villekær
Østergård, Formand 100% for Børnene.

Hvem er "eksperterne", når det kommer til gadebørns problemer og udfordringer i dagligdagen? POSITION er et projekt, der gennem fotos og øvelser stiller spørgsmålstegn ved, hvem der har definitionsretten på, om gadebørns livsvilkår er et problem. Er det socialarbejderen? Fotografen? Barnet? Myndighederne? Hverken i fotobogen eller i øvelseshæftet gives der et klart svar. Her gives pladsen til de børn og unge fra Ghana, som har bidraget med og stillet deres historie til rådighed i et lærings- og udviklingsperspektiv. Det er deres måde at fremstille sig selv på, der er i højsæde. Når beskueren ser og læser dette, kan drøftelsen begynde. Det bliver på denne måde i høj grad modtagerens analyse, der fortæller, hvad der er på spil. Og hvilken analyse er den rigtige? Er der forskel på øjnene, der ser? Og hvad stiller vi som professionelle socialarbejdere op med den fremstilling, og hvornår skal vi hjælpe?

Denne måde at arbejde med læring på er yderst interessant både for socialrådgiveruddannelsen og i organisationen 100% for Børnene, hvor formidlingen, læring og empowerment begge steder er i højsæde. Når 100% for Børnene samarbejder med børn og unge i deres projekter, så er det i øjenhøjde, det er med fokus på rettigheder og med fokus på den udvikling, der er mulig for den enkelte. På samme måde som de børn og unge fra Ghana, der medvirker i dette materiale, selv er skabere af deres historien, er det tanken med øvelseshæftet, at modtageren (fx de studerende) selv definerer og arbejder med stoffet, gør op med en doserende måde at tænke undervisning på, hvor underviseren giver svaret.

I POSITION har vi ingen korrekte svar, og det er op til de studerende selv at analysere. Svarene kommer via refleksion og drøftelser af cases. Disse drøftelser skal baseres på værdier, etik, metoder og redskaber fra professionens værktøjskasse. Og her kommer Verdensmålene i spil. For hvordan kobler vi Verdens

målene (SDG'erne) til de konkrete situationer, der udspiller sig hos gadebørnene i Ghana? Og hvad har disse Verdensmål at gøre med socialarbejdernes arbejde?

Verdensmålene er også socialt arbejde

"Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledges, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing." (IFSW & IASSW, 2014)

Verdensmålene er tæt relateret til socialt arbejde, og derfor er dette projekt for socialrådgiveruddannelserne en anledning til at sætte fokus på netop denne kobling. I arbejdet med at definere og formulere Verdensmålene og de fire hovedtemaer har repræsentanter for IFSW (International Federation of Social Workers) og IASSW (socialrådgiveruddannelsernes verdensorganisation) siddet med i arbejdsgrupper, hvor der er forsøgt indflydelse på, hvordan Verdensmålene blev formuleret. Derfor er den globale definition af socialt arbejde og Verdensmålene direkte affilieret, og der er et direkte overlap i værdisæt og indsatsområder.

Som socialarbejdere er vi derfor både nationalt og internationalt forpligtet til at kende til Verdensmålene for at forstå, hvorfra vores egen praksis henter sin internationale inspiration. Som underviser på den internationale og interkulturelle linje på socialrådgiveruddannelsen uddanner vi socialarbejdere, der kan arbejde internationalt og nationalt inden for såvel offentlige som private og civilsamfundssektorer. Vi anlægger her netop den ovenfor nævnte brede forståelse af socialrådgiverprofessionen, hvor vi lægger os op ad den internationale definition af socialt arbejde, hvorfor projektet forankres her.

KAPITEL 1

INDLEDNING

På baggrund af en bevilling fra FRAME, VOICE, REPORT!, som er en EU-finansieret pulje administreret af Civilsamfund i Udvikling (CISU), har 100% for Børnene fået mulighed for at udarbejde dette øvelseshæfte i samarbejde med Københavns Professionshøjskole, socialrådgiveruddannelsen.

Øvelsesmaterialet er udarbejdet af fire frivillige socialrådgiverstuderende, Gry Baunegaard Danielsen, Inger Dagmar Wolff, Viola Warny og Heidi Gjerløv Rasmussen, som alle var i udlandspraktik i Accra i Ghana i efteråret 2018. Med i udarbejdelsen var også kommunikationsansvarlig hos 100% for Børnene, Charlotte Lea Jensen, og socialrådgiver, Lene Pedersen (frivillig hos 100% for Børnene). Den aktive deltagelse af de fire socialrådgiverstuderende er valgt for at skabe et undervisningsmateriale fra studerende til studerende.

CIVILSAMFUND I UDVIKLING

CISU er en sammenslutning af mere end 270 folkelige, danske organisationer, der alle er engagerede i udviklingsarbejde. Det er en uafhængig organisation med egne vedtægter, bestyrelse og målsætninger, som understøtter primært, civilsamfundsindsatser i udviklingslande. CISU udvikler og tilbyder kapacitetsydelse, der reflekterer medlemsorganisationers erfaringer og behov, gennem kurser, rådgivning, netværk og online guides om alt fra økonomistyring i projekter over organisationsudvikling til bæredygtig udvikling. Desuden forvalter CISU puljer, som yder økonomisk støtte til civilsamfundsindsatser, og understøtter nuanceret og engageret oplysning om global bæredygtig udvikling.

POSITION øvelseshæftet hænger sammen med fotobogen POSITION, som indeholder portrætter af gadebørn og deres individuelle fortællinger. Øvelseshæftet og fotobogen supplerer hinanden som et samlet undervisningsmateriale. Fotobogen kan lånes online på Københavns Professionshøjskoles biblioteker, samt i fysisk form på alle offentlige biblioteker i Danmark.

100% for Børnene deltager hvert år i mange forskellige arrangementer, hvor de møder og taler med folk om for eksempel FN's Verdensmål, udviklingsarbejde og de forskellige målgrupper, som organisationen arbejder for at hjælpe.

Erfaringen er, at mange danskere har svært ved at forstå, hvordan hjemløse børn og unge, børn med funktionsnedsættelser eller børn i meget fattige familier i Ghana og Kenya, formår at leve under de vilkår, der er i de pågældende lande. Dette hænger sammen med de billeder, som udviklingsaktører deler fra deres arbejde. Disse består ofte af offerbilleder af gadebørn, som risikerer at understøtte – frem for at udfordre – disse børn og unges mangel på rettigheder.

FOLK TÆNKER DE HER TRE TING OM GADEBØRN:

- 1) Du er løbet væk, fordi du blev behandlet dårligt derhjemme.
- 2) Du har selv valgt det.
- 3) Du er blevet smidt ud, fordi du har stjålet, og du er også blevet slået for at stjæle. (Bernice Nkunim)

I april 2019 tog socialrådgiverstuderende Gry Baunegaard Danielsen, journalist Mai Rasmussen og fotograf Mijo Sandvej til Accra i Ghana på en projektrejse. De skulle afholde fem workshops med gadebørn, som er tilknyttet organisationen Catholic Action for Street children (CAS), interviewe børnene om deres individuelle fortællinger og tage portrætter af børnenes i deres vante omgivelser med fokus på reframing og konstruktiv kommunikation.

CATHOLIC ACTION FOR STREET CHILDREN

Catholic Action for Street children (CAS) er en lokal civilsamsfundsorganisation i Accra, Ghana, der blev etableret i 1992 af Bro. Jos Van Dinther. CAS' hovedfokus er at støtte og opbygge gadebørns selvtillid samt tilbyde undervisning, rådgivning og praktisk/håndværksfaglig uddannelse, der på sigt kan skabe dem et liv væk fra gaden. CAS har et dagcenter i bydelen Lartebiokorshie i Accra. Centeret ligger tæt på lossepladsen Agbogbloshie og markedspladsen Kaneshie, hvor børnene bor og arbejder, og er derfor let tilgængeligt.

CAS ARBEJDER MED TRE MÅLGRUPPER:

- Urban poor (børn fra de fattigste områder i Accra)
- Migrant children (børn, som er migreret til hovedstaden Accra fra landområder og nabolande)
- 2nd generation street children (andengenerationsgadebørn, børn som er født på gaden)

Med udgangspunkt i samarbejdet med gadebørnene, skal dette øvelseshæfte og den tilhørende fotobog, bidrage til at nuancere negative offerbilleder fra udviklingsbranchen i Danmark.

I kraft af samarbejdet med Københavns Professionshøjskole, socialrådgiveruddannelsen, og deltagelse fra socialrådgiverstuderende i udarbejdelsen, har det samlede undervisningsmateriale også et praktisk og professionsrettet fokus. Materialet skal skabe opmærksomhed på alt det sociale arbejde, der foregår i Syd, i samarbejde mellem lokale og danske organisationer. Arbejde, hvor socialfaglighed og engagement kan være en brugbar ressource.

Et af de overordnede formål med FRAME, VOICE, REPORTI-puljen er at skabe et større og bredere kendskab til FN's Verdensmål, hvorfor det også vil være en del af dette øvelseshæftet.

Øvelseshæftet tager udgangspunkt i konkrete workshops og arbejdet med udsatte børn og unge i Syd. Det henvender sig dog ikke kun til socialarbejdere, der arbejder internationalt, men også til socialarbejdere i dansk kontekst, da metoden og tilgangen til de unge kan tilpasses lokale forhold.

POSITIONER OG POSITIONERING

Børnenes position i samfundet blev et vigtigt omdrejningspunkt i de fem workshops i Ghana, hvorfor fotobogen kom til at hedde POSITION. Bogen sætter blandt andet fokus på gadebørns position i det ghanesiske samfund og den portrættering og problematisering, der finder sted.

I øvelseshæftet bliver 'position' ligeledes et aktuelt og nødvendigt begreb at inddrage, blandt andet i nogle af de spørgsmål som øvelsesmaterialet giver anledning til refleksion over. For eksempel: Hvilken position tror og/eller mener du, at civilsamfundsorganisationer i Nord har i forhold til sociale problemstillinger i Syd? Hvilken position bør socialarbejdere have i arbejdet med forskellige (udsatte) målgrupper ifølge dig? Før vi går videre til at uddybe, hvilken betydning begrebet har fået for dette øvelsesmateriale, vil vi først definere, hvad vi forstår ved begrebet 'position'.

POSITION
DEFINERES SOM:
“STILLING SOM
NOGET ELLER
NOGEN INDTAGER
(I FORHOLD TIL EN
ELLER FLERE
ANDRE MULIGE
STILLINGER)”
OG “INDSTILLING TIL
ELLER OPFATTELSE
AF NOGEN ELLER
NOGET”

DEN DANSKE ORDBOG

I dette øvelseshæfte giver netop disse to betydninger af ordet mening i forhold til, hvordan vi har arbejdet med begrebet. Vi forstår position eller det at positionere sig som noget aktivt, vi hver især gør – en position vi indtager. Den position vi indtager, får betydning for det, vi kan se og gøre. Vores position ændrer altså opfattelsen af det noget eller nogen, som vi arbejder med, ligesom den skaber særlige handlerum. Lige præcis denne pointe vil være gennemgående for øvelsesmaterialet; at de positioner, vi indtager i arbejdet med andre mennesker, bliver afgørende for, hvordan vi forstår dem, og hvilke muligheder vi ser for eksempelvis løsninger eller handlemuligheder.

I forlængelse af dette er det på sin plads, at vi også afgrænser vores position i øvelsesmaterialet, altså hvilken position vi er gået til materialet med. Øvelsesmaterialet bygger på den videnskabsteoretiske tilgang, socialkonstruktivisme. I socialkonstruktivismen findes der ikke en objektiv sandhed om verden eller mennesket. Sandheden om disse konstrueres eller skabes gennem vores italesættelse, biografi, erfaringer og værdier.

Det betyder, at

“(…) det, man opfatter som sandhed, afhænger af det perspektiv, man betragter problemstillingen ud fra.” (Pedersen, 2012: 188).

I socialkonstruktivismen sættes der spørgsmålstegn ved eksisterende viden, som vi tager for givet. Målet er i stedet, ved at antaste ‘vedtagne sandheder’, at opstille nye forståelser, som giver muligheder for alternative handlemuligheder (Pedersen, 2012).

I dette øvelsesmateriale såvel som i de fem workshops i Ghana, er dette forsøgt ved at reframe fortællingen om gadebørnene både i arbejdet med og portrætteringen af dem. Øvelsesmaterialet tager dertil udgangspunkt i en specifik forståelse af mennesket, hvor det altid er aktivt handlende og medskabende af verden. Mennesket er dog ikke frit til selv at bestemme, men lever i et samfund der stiller særlige betingelser i form af normer, rettigheder, lovgivning med mere, som skaber handlerum for det enkelte individ. I dette øvelsesmateriale bliver den pointe vigtig i forhold til, hvordan vi kan arbejde med og inddrage udsatte målgrupper; vi skal altså både se på, hvad mennesket kan gøre og hvilke muligheder samfundet giver. Det er ønsket, at dette øvelsesmateriale åbner nye handlerum for socialarbejdere, hvor de i højere grad bliver bevidste om,

- 1)** hvilken position de selv indtager og dermed, hvordan de forstår den målgruppe, de arbejder med,
- 2)** hvordan målgruppen i højere grad selv kan inddrages i definition af udfordringer og løsninger i eget liv,
- 3)** hvordan vi kan ændre negative offer-fortællinger og,
- 4)** hvorfor Verdensmålene er vigtige som en fælles ramme for handling

FN'S 17 VERDENSMÅL

På FN's topmøde i 2000 fremsatte medlemslandene otte mål, som blev kendt som Millennium Development Goals (MDG'er). Målene var den første globale strategi for at reducere fattigdom. MDG'erne blev hurtigt udsat for kritik i verdenssamfundet, blandt andet fordi de kun gjaldt lande i Syd og at disse lande havde spillet en minimal rolle i udviklingen af målene.

MDG'ERNE

Derfor blev der igangsat en proces om at revurdere de oprindelige mål, og på FN's topmøde i New York i september 2015 blev de nye Verdensmål vedtaget af verdens stats- og regeringsledere. Deres fulde betegnelse er Sustainable Development Goals (SDG'er) eller FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Aftalen om Verdensmålene er en hidtil uset ambitiøs og transformativ udviklingsdagsorden. Målene trådte i kraft den 1. januar 2016 og skal frem til 2030 sætte en kurs mod en mere bæredygtig udvikling samt en fælles plan for fred og velstand for alle mennesker i verden og på vores planet.

FN's Verdensmål er resultatet af et omfattende og gennemsigtigt diplomatisk arbejde. Målene er fastsat ved hjælp af bidrag fra mere end ti millioner mennesker, der har givet deres mening til kende gennem en undersøgelse på nettet, kaldt My World Campaign. Så mange menneskers deltagelse i udformningen af målene er vigtig for, at de nye mål kan omsættes til handling.

Verdensmålene består af 17 konkrete mål samt 169 delmål, som forpligter alle FN's medlemslande til gennem et globalt partnerskab at afskaffe fattigdom, reducere ulighed, sikre god uddannelse og bedre sundhed, skabe anstændige jobs og bæredygtig økonomisk vækst. Verdensmålene gælder for alle lande i verden – både rige og fattige – og tager samtidig højde for landenes forskellige udgangspunkter.

VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Verdensmålene anerkender således, at social, økonomisk og politisk marginalisering, fred i verden, ulighed, fattigdom, klimaforandringer og så videre er nationale udfordringer med store regionale og globale konsekvenser. Stærke internationale partnerskaber er dermed afgørende for at opfylde målene.

HVAD ER REFRAMING?

Det engelske ord frame, kan bruges som betegnelse for de mentale strukturer, som mennesket forstår virkeligheden ud fra. Den viden og erfaring, vi har inden for bestemte områder, er et samlet udtryk for de frames vi er blevet præsenteret for tidligere i livet. Frames former den måde, vi forstår omverden på og de påvirker vores handlinger. I de fleste tilfælde er vores brug af frames ubevidste, og vi handler ud fra dem helt automatisk (Richey m.fl., 2013). Vi kan gennem sprog, billeder og videoer påvirke, hvad der skal lægges vægt på, og hermed være med til at frame visse ting. Dette gør framing til et nyttigt redskab.

FRAMES OG REFRAMING

Frames hjælper os til at forstå og fortolke verden omkring os ved at skabe kognitive genveje til at forstå komplekse fænomener. Framing og reframing bliver blandt andet brugt som terapiform og som analyseredskab indenfor mange forskellige fagområder, herunder psykologi og sociologi. Vil du læse mere om framing og reframing kan du finde inspiration i litteraturlisten bagerst i hæftet.

REFRAMING SOM ELEMENT I UDVIKLING

Reframing som element i udvikling kan hjælpe civilsamfundsorganisationer til at kommunikere på en ny måde, inddrage samarbejdspartnere mere direkte i oplysningskampagner og forsøge at finde nye vinkler på velkendte historier. I praksis betyder det, at man kan forsøge at erstatte de negative billeder og fortællinger, befolkningen har af udviklingssamarbejde, med konstruktive og løsningsorienterede historier og billeder. En frame skal gentages mange gange, før den sidder fast i vores bevidsthed. Et eksempel kan være, at man viser et billede af børn, der sulter, hver gang man fortæller om Afrika. Dette vil til sidst blive en af de frames, som man forstår Afrika ud fra.

Bruger man den samme framing igen og igen, snyder man modtagerne for de mange andre historier, der findes. Det kan være historier, der viser både det positive og det negative. Hvis det fulde billede skal frem, må man også fortælle om de fremskridt, der sker i mange udviklingslande og samtidig beskrive de strukturelle årsager til fattigdom og ulighed. Historier, der er konstruktive, og som får modtageren til at danne sine egne indtryk af globale udfordringer.

Vi skal altså væk fra forestillingen om udviklingslande som udelukkende problemfyldte og i en situation, der er umulig at ændre. I stedet kan vi fokusere mere på de potentialer, der findes.

VERDENS BEDSTE NYHEDER ER ET UAFHÆNGIGT MEDIE, DER LAVER KONSTRUKTIV JOURNALISTIK OG KAMPAGNER.

DET STARTEDE SOM EN OPLYSNINGSKAMPAGNE I 2010. BAG INITIATIVET STOD GLOBALT FOKUS (DET DAVÆRENDE NGO FORUM), DANIDA OG FN. I 2016 BLEV VERDENS BEDSTE NYHEDER STIFTET SOM EN SELVSTÆNDIG FORENING AF EN RÆKKE FORSKELLIGE SEKTORER, HERUNDER FN, DE DANSKE UDVIKLINGSORGANISATIONER OG DET DANSKE ERHVERVSLIV.

VERDENS BEDSTE NYHEDER TAGER UDGANGSPUNKT I FN'S VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING, OG HAR EN VISION OM, AT ALLE DANSKERE FÅR EN AKTUEL OG NUANCERET VIDEN OM VERDEN. JO FLERE DER KENDER TIL VERDENSMÅLENE, JO FLERE ER MED TIL AT SIKRE, AT VERDENS POLITISKE LEDERE LEVERER RESULTATER. OG JO FLERE DER VED, HVILKE FREMSKRIDT OG LØSNINGER VERDEN BYDER PÅ, JO FLERE KAN BIDRAGE TIL, AT DE BLIVER FØRT UD I LIVET.

KAPITEL 2

AT SKABE ET RUM, HVOR BØRN OG UNGE KAN VÆRE MED TIL AT DEFINERE EGNE PROBLEMER OG MULIGHEDER

Øvelsessæftet er bygget op omkring **fem workshops**, som blev holdt i Accra, Ghana. Her fik gadebørn muligheden for at definere problemer i deres egen hverdag og for at komme med løsninger på disse problemer og mere overordnede udviklingsorienterede problematikker i relation til FN's 17 Verdensmål. Målet med de fem workshops var at inddrage gadebørnene aktivt og udfordre den negative og ensidige formidling af billeder og beretninger om udsatte børn og unge.

Øvelsessæftet er bygget sådan op, at hvert kapitel handler om en af de workshops, der blev afholdt. Hvert kapitel vil indeholde en beskrivelse af den pågældende workshop og hvordan den foregik i Ghana. Dertil vil der være en kort tematisk opsamling på, hvad gadebørnene var optaget af. Der vil løbende indgå konkrete øvelser, som skal give studerende inspiration til, hvordan de i praksis kan inddrage målgrupper som aktive forandringsagenter.

Ved de fem workshops deltog 15 gadebørn. Børn er i dette øvelsessæfte defineret som alle mennesker under 18 år. De 15 børn fremgår herunder med navn, alder og henvisning til, hvilken side deres portræt og migrationshistorie fremgår i fotobogen:

Drenge: Godsway Selorm (16 år, s. 70), Clinton Asare (15 år, s. 66), Razak Mohamed (13 år, s. 75), Samed Ahmed (15 år, s. 77), Joel Arthur (14 år, s. 71), Gaza D. (18 år, s. 76), Emmanuel Blay (15 år, s. 67), Stephen Odru (16 år, s. 78) og Kwabena Agyemang (13 år, s. 72).

Piger: Veronica Eduaful (16 år, s. 79), Bernice Nkunim (18 år, s. 65), Gertrud Annang (18 år, s. 69), Madalene Kwadey (14 år, s. 74), Star Girl (17 år, s. 68) og Lidash (17 år, s. 73).

De fem workshops foregik primært som gruppearbejde med en empowerment- og deltagerorienteret tilgang. Formålet var at engagere gadebørnene i at beskrive og definere deres egen hverdag med både problemer og muligheder. Dette skete i relation til fire udvalgte temaer: 1) Hjem, 2) Bevægelse/migration, 3) Fællesskab/relationer og 4) Køn.

Målet var, at gadebørnene skulle have så høj en grad af indflydelse som muligt. De planlagte workshops var udformet på en måde, hvor rammerne for arbejdet var bestemt på forhånd, for eksempel de tematiske områder som de fem workshops omhandlede.

De fem workshops blev udarbejdet af en projektgruppe bestående af de fire socialrådgiverstuderende og to repræsentanter fra 100% for børnene. Den overordnede facilitering af de fem workshops blev varetaget af socialrådgiverstuderende Gry Baunegaard Danielsen i samarbejde med socialarbejdere fra CAS, som også kunne hjælpe med tolkning.

AT SKABE ET RUM, HVOR BØRN OG UNGE KAN VÆRE MED TIL AT DEFINERE EGNE PROBLEMER OG MULIGHEDER

WORKSHOP 1

GIV MIKROFONEN TILBAGE

WORKSHOP 1 – GIV MIKROFONEN TILBAGE

Følgende afsnit byder ind med et konkret eksempel på, hvordan man som socialarbejder kan skabe en workshop, hvor udsatte børn og unge selv kan være med til at definere egne problemer. Formålet var at give 'mikrofonen' tilbage til børnene og lade dem reflektere over, hvad de oplever som problemer i deres liv. Børnene skulle tage ejerskab for deres egne historier og selv vælge, hvordan de ville præsentere dem. De skulle altså selv formulere dem og selv frame dem.

Gadebørnene blev delt op i tre tilfældige grupper og en socialarbejder deltog i hver gruppe og havde til opgave at notere, hvad børnene talte om. Socialarbejderens rolle var altså faciliterende. Det var børnene, der skulle tale og diskutere med hinanden. Socialarbejderen nævnte i grupperne de fire foruddefinerede temaer, som problemer eventuelt kunne relatere sig til: 1) Hjem, 2) Bevægelse/migration, 3) Fællesskab/relationer og 4) Køn.

De forskellige problemer, som gadebørnene italesatte, blev skrevet ned på post-its, og sat op på en væg i lokalet, sådan at de formede et træ (problemtræ), og stod som symbol på de samlede problemstillinger, som der blev arbejdet videre med i de følgende workshops. Den første workshop var grundlaget for de efterfølgende fire workshops.

LOGICAL FRAMEWORK APPROACH

Fremgangsmåden med at få børnene til at definere egne problemer og derefter sætte dem op som et træ (problemtræet) kommer fra tilgangen Logical Framework Approach (LFA). I LFA vil man typisk foretage en grundig problemanalyse, som skildrer forskellige problemer og hvordan de er forbundet. Dette arbejde gøres for efterfølgende at kunne lave en målanalyse, der knytter ønskede mål til de problemer, som er blevet identificeret. Målanalysen (og måltræet) har været med til at inspirere til workshop fire. Vil du læse mere om tilgangen og de metoder den lægger op til, kan du finde inspiration i litteraturlisten bagerst i hæftet.

CASE: RAZAK

FOTOBOGEN SIDE 75

Razak er 18 år og kommer fra en lille landsby i det centrale Ghana. Razaks forældre blev skilt, da han var lille. Da hans far døde, flyttede Razak ind til sine bedsteforældre, som tog sig godt af ham, men da bedsteforældrene også dør, må han klare sig selv, da han ikke længere har kontakt til sin mor.

Da Razak er 10 år, har han ikke penge nok til at fortsætte i skolen og han rejser derfor til Accra med sin storebror. Her begynder Razak at arbejde på en losseplads og han får på den måde skrabet nogle penge sammen, som han giver til sin bror. Broren tager alle pengene og Razak mister kontakten til ham.

Razak bor nu på gaden. Til hverdag oplever han voldelige episoder mellem ham selv og de andre gadebørn, og han føler sig utryk og truet. Arbejdet på lossepladsen er også svært for ham. Han oplever at blive snydt og mishandlet, og nogle gange får han sine penge stjålet, når han sover på gaden. Arbejdet giver ham også fysiske problemer, blandt andet udslæt på kroppen og smerte i hænderne.

ØVELSE

Du skal mødes med Razak og sammen skal I identificere problemer, som kan danne grundlag for en forandningsproces.

Hvordan kan du strukturere mødet, så du sikrer, at Razak er inddraget i definitionen af problemer og vægtingen af, hvilket problem I skal arbejde med først?

BERETNING FRA UDLANDSPRÆKTIK GRY BAUNEGAARD DANIELSEN

Efter få uger i praktik hos organisationen Catholic Action for Street Children (CAS) i Ghana oplever jeg, at Razak ofte virker skæv. En dag, hvor jeg er ude på opsøgende gadearbejde på lossepladsen, møder jeg Razak med en joint i hånden, og han er tydeligvis meget påvirket. Razak fortæller nogle dage efter, at han ønsker at stoppe med at ryge, så han kan genskabe respekten fra menneskerne omkring ham.

ØVELSE

*Forestil dig nu, at det er dig, der er i praktik hos CAS.
Hvordan vil du forholde dig til mødet med Razak på lossepladsen?*

*Hvordan kan du hjælpe Razak med at opnå hans ønske om at stoppe med
at ryge joints?*

TEMATISK OPSAMLING

Den første workshop blev som tidligere nævnt bygget op omkring fire tematikker. Til de fire tematikker nævner børnene følgende problemer:

HJEM: Det er svært at definere "hjem" med en målgruppe, der opholder sig og lever på gaden. Børnenes hjem defineres af flygtige steder omkring i byen, som alle er kendetegnet af følgende problematikker: Det er svært at finde et sted at sove, det er koldt, der er mange myg og sandsynligheden for at blive syg er stor. En enkelt fortæller, at det er svært at komme på toilettet om natten, når man bor på gaden. Flere nævner risikoen for at blive bestjålet eller overfaldet fysisk. Alle er problemer der udspringer af, at børnenes hjem er et gadehjørne, en baggård, foran en forretning og lignende offentlige steder.

"At bo på gaden gør mig ikke glad. Jeg bliver ofte syg fordi jeg sover udenfor." (Veronica Eduaful)

BEVÆGELSE/MIGRATION: I de problemer, som børnene nævner i relation til migration, kan der ses et mix af forskellige årsager (push og pull faktorer). Fælles for stort set alle børnene er, at de er migreret til Accra fra andre steder i landet eller fra et naboland. Kun to af børnene har Accra som fødeby. Push og pull faktorerne er dog forskellige. Hos nogle er det forældrene, der har dikteret, at de skulle flytte, mens andre af børnene er flyttet frivilligt grundet en forventning om, at der findes bedre muligheder i storbyen.

"Jeg ville ikke selv rejse hjemmefra. Jeg blev tvunget til det. Vi (Godsway og hans søskende) fik at vide, at vi ville få en masse ting - tøj, telefoner, tasker. De sagde også jeg skulle til Accra og fortsætte i skole." (Godsway Selorm)

FÆLLESSKAB/RELATIONER: Relationer som begreb dækker både over familie, venner, kollegaer og andre. I børnenes besvarelser ser vi, at de relationer, de nævner oftest, er til de venner, som de bor på gaden med. Flere gadebørn nævner, at relationen til den tætte familie er præget af svigt, eksempelvis forældre der forlader eller misbruger børnene. I de relationer, børnene indgår i på gaden, er mistillid et ofte nævnt problem. Børnene fortæller, at relationerne på gaden er præget af, om man har penge eller ej og at dette er et problem. Gruppepres bliver også nævnt som en problematik.

"Mine venner siger, jeg skal gå med dem ud og stjæle. At jeg skal ryge fede og spille for penge. Hvis man afviser deres forslag, begynder de at ignorere dig - og så ender du med at være alene." (Godsway Selorm)

KØN: Gadebørnene fortæller, at der er forskellige roller afhængig af, hvilket køn man har. Dette kan omhandle hvilket tøj, man kan gå i, hvad man må og ikke må. Under workshoppen er det kun få børn, der problematiserer disse forskellige kønsforståelser og -roller. Overgreb, især af seksuel karakter, er en gennemgående problematik, som både piger og drenge nævner, dog med en overvægt blandt pigerne.

"Min mor tillader ikke mine brødre at hjælpe mig med madlavning, vasketøj og at bade min lillebror. Det er mit job, da jeg er den eneste pige." (Bernice Nkunim)

ØVRIGE UDFORDRINGER I BØRNEENS LIV

Øvelsen i workshoppen gav børnene mulighed for at reflektere over andre problemer, som ikke var relateret til de fire tematikker, der på forhånd var udvalgt. For eksempel nævner børnene kriminalitet som et problem, men også et nødvendigt middel til at overleve. De ser manglende skolegang som et problem, der ofte er forårsaget af manglende penge. Mange af børnene nævner brugen af euforiserende stoffer som en problematik, de kæmper med, og en enkelt berører emnet selvmord.

ØVELSE

Hvad sker der, når vi som socialarbejdere definerer tematikker på forhånd?

Eksempel: I forbindelse med de fem workshops i Ghana interviewer en dansk journalist børnene om deres migrationshistorie og liv på gaden til brug i fotobogen. Under interviewene nævner kun en pige voldtægt/sekuelle overgreb, mens flere af børnene nævner det under workshop 1, som et problem, de oplever.

Forestil dig nu, at du er i gang med at afholde workshop 1 omkring problemer. Du har planlagt, at I skal tale om problemer inden for tematikkerne hjem, migration, relationer og køn, men flere af børnene bliver ved med at fortælle om seksuelle overgreb som et problem i deres hverdag. Hvordan vil du gå videre med workshoppen, vil du:

- A. Holde fast i den planlagte struktur og de fastlagte temaer og dermed styre samtalen med børnene i retning heraf?*
- B. Ændre struktur og skabe plads til at forfølge temaet om overgreb?*

Gå sammen to og to og argumenter for, hvorfor du vælger enten A eller B. Hvilke andre tematikker ser I, at man kunne have taget op med gadebørnene i Ghana (se børnenes fortællinger bagerst i fotobogen)?

I det sociale arbejde, og i arbejdet med mennesker generelt, er det vigtigt at være bevidst om, at de rammer eller spørgsmål, vi fastlægger på forhånd, får betydning for kontakten, processen og de svar, som vil blive givet. For eksempel vil journalisten, baseret på sine interviews, ikke se overgreb som en gennemgående problemstilling for gadebørnene, mens socialarbejderen, baseret på workshoppen, vil se det modsatte. Dette kan relatere sig til de spørgsmål eller den metode eller tilgang man går til børnene med.

Ikke nok med, at de spørgsmål, metoder og tilgange, vi gør brug af, er medbestemmende for, hvad vi finder ud af om en person eller målgruppe, så har konteksten også stor betydning. I Ghana vil visse tematikker og problemer være aktuelle at vende, mens udvalgte unge i Danmark vil være optaget af andre tematikker og opleve andre problemer.

WORKSHOP 2

VÆRDIER I HVERDAGEN

WORKSHOP 2 – VÆRDIER I HVERDAGEN

Formålet med workshop 2 var at give børnene mulighed for at reflektere over værdier og dermed hvad, de ser som vigtigt i deres liv. Værdier har en stor indflydelse på vores adfærd, vores handlinger, hvad der motiverer os og hvordan vi vælger at leve vores liv.

Vi har taget udgangspunkt i socialpsykologen Shalom Schwartz' værditeori, som identificerer 56 værdier, som han mener, at alle mennesker er bærere af, men prioriterer forskelligt. De 56 værdier er illustreret i hjulet på side 28 opdelt i ni forskellige værdityper. Ved at arbejde med værdier var hensigten, at gadebørnene skulle blive mere bevidste om deres ståsteder, hvad de ser som vigtigt i deres liv og deres fortællinger om sig selv.

Vil du læse mere om Schwartz' værditeori kan du finde det i FRAME, VOICE, REPORT Toolkit fra litteraturlisten bagerst i dette hæfte.

Ved workshoppens start blev børnene delt op i de grupper, de havde arbejdet i ved workshop 1. Socialarbejderen fra CAS uddelte nogle kort, hvorpå forskellige værdier var illustreret med et billede. Disse værdier var på forhånd udvalgt fra værdihjulet med udgangspunkt i en vurdering af værdiernes relevans for målgruppen, samt at disse værdier kunne fremlægges visuelt. Kortene var udgangspunktet for at diskutere, hvilke værdier der var vigtige for børnene.

Børnene skulle hver især udvælge de tre værdier, som de vægtede højest. Ved denne workshop var det socialarbejderens opgave at notere, hvilke værdier hvert barn så som vigtige og hvorfor. Værdierne blev hængt op på væggen ved siden af problemtræet.

"Høflighed, Privatliv og Hjælpsomhed. Jeg tror, at når jeg hjælper andre, så får jeg også hjælp, når jeg har brug for det." (Clinton Asare)

"Ægte venskab, Intelligens og Tilgivelse. For jeg er typen der kan komme til at træde andre over tæerne, og omvendt er der også somme tider nogle, som træder mig over tæerne."
(Linda Ayaw)

Citaterne herover er udvalgt fra workshoppen og er eksempler på, at man ved at spørge ind til værdier, kan få svar som bliver ret personlige, og som kan give mulighed for at lære disse børn og unge bedre at kende.

Svarene er ikke faktuelle oplysninger om, hvor de kommer fra, om deres familier, hvor de sover om natten, eller hvilken uddannelse de kunne drømme om at tage i fremtiden. Det handler om, hvem de er som personer, om deres tanker i hverdagen og om livet. Børnene får ved hjælp af værdierne anledning til at beskrive nogle sociale kompetencer og strategier, som de benytter i deres hverdag.

**AT SKABE ET RUM, HVOR BØRN OG UNGE
KAN VÆRE MED TIL AT DEFINERE
EGNE PROBLEMER OG MULIGHEDER**

Reframing the Message: Fortæl historien på en ny måde, CISU (2015)

ØVELSE

Ud af de 56 værdier som fremgår af værdihjulet, skal du nu udvælge de tre der er vigtigst for dig.

Find derefter sammen to og to og interview hinanden om, hvorfor du anser disse værdier som vigtige, og hvad det konkret betyder for dig i din hverdag?

Hvordan kan du bruge værdihjulet i mødet med en borger for at forstå personens handlingsgrundlag?

TEMATISK OPSAMLING

I illustrationen nedenunder fremgår de mange forskellige værdier, som børnene nævnte under workshopen. Børnenes individuelle valg af værdier viser, at der er lige så mange forskellige kombinationer, som der er børn. De er hver især unikke og vægter forskellige værdier i deres hverdag.

Herunder er flere eksempler på, hvad enkelte unge har valgt af vigtige værdier:

“Ægte venskab, Hjælpsomhed og Rigdom. Jeg ville ønske, at jeg havde en masse penge og kunne bygge et hus, som alle fattige folk kan komme til.”

(Veronica Eduaful)

“Familiens sikkerhed, At nyde livet og Social retfærdighed. Nogle gange prøver de rige at bøje loven, så den passer til dem. Jeg håber, at hvis jeg skal have behandlet en sag, så kan jeg spørge en advokat eller min familie, så de rige ikke vinder, bare fordi de er rige.”

(Kwabena Agyemang)

“Selvrespekt, Frihed og Spiritualitet. Jeg tror på gud og jeg har lovet, at jeg aldrig vil tilbede andre guder. Kun denne ene gud.”

(Razak Mohamed)

HVAD JEG IDENTIFICERER MIG MED OG BETYDNINGEN AF DETTE

Sammenhængen mellem værdier, personlighed og identitetstræk blev nævnt indledende under denne workshop, og i denne øvelse bliver der fokuseret mere på, hvad vi som mennesker kan identificere os med. Identitetstræk eller identitetsmarkører kan være mange forskellige ting. Det kan være noget, vi føler, at vi er i kraft af vores relation til andre, for eksempel en ven, datter eller kæreste. Det kan også være noget, vi føler, at vi er grundet nogle mere overordnede samfundsmæssige og kulturelle forhold, såsom for eksempel vores nationalitet, etnicitet, tradition, religion eller spiritualitet. Hvad, vi identificerer os med, kan også komme til udtryk ved den måde, vi iscenesætter os selv på og måden, vi klæder os på, for eksempel som punker, rapper, nonne, eller andet. Et andet element, som også spiller en stor rolle, er de ting, som vi kan og gør, såsom vores uddannelse, arbejde, idrætsaktiviteter, kreative evner eller udtryksformer.

I socialt arbejde kan man i mange tilfælde møde mennesker, som er svært udfordrede på nogle områder, har mistet noget i deres liv eller har lidt identitetstab. Det kan for eksempel være, at nærtstående personer er gået bort eller at kontakten til dem er brudt. Det kan også være manglende anerkendelse af uddannelsesbeviser eller erhvervs erfaring, som ikke kan anvendes efter migration til et andet land, mennesker som er blevet fysisk begrænsede grundet skade eller sygdom, eller manglende mulighed eller ret til at udtrykke politiske holdninger eller religiøse overbevisninger.

ØVELSE

Ovenstående er kun eksempler og skal ses som inspiration til dig. Du skal nu skrive en liste med fem ting, som du identificerer dig med, og som du anser som betydningsfuldt for/ved dig og din identitet.

Når du har valgt de fem vigtige ting, som er med til at identificere dig, skriver du dem på fem forskellige post-its/papirlapper, og lægger dem foran dig på en række.

Gå så sammen to og to og tal om, hvad I har valgt og hvorfor.

Fjern nu enkelte udvalgte identitetsmarkører fra hinandens rækker og reflekter over, hvad det ville betyde, hvis du mistede, blev frataget eller nægtet disse forhold/evner i dit liv?

Hvordan ville du håndtere et møde med en borger, som har mistet eller fået frataget en af de værdier og/eller identitetstræk, som betyder meget for personen?

Hensigten med at arbejde med værdier var som nævnt, at gadebørnene skulle blive mere bevidste om deres ståsteder. Ved at blive klogere på sig selv kan det også blive mere tydeligt, hvad man har af styrker og svagheder og dermed, hvad man kan klare selv og hvor der kan være behov for hjælp og støtte. Det er et vigtigt skridt på vejen, når man skal til at tale om ressourcer og forandring, hvilket er temaet for workshop 4.

Når man som socialarbejder arbejder i en organisation, kan det være vigtigt at være sig bevidst om både sine egne og organisationens værdier. På den måde kan det blive tydeligt, hvilken position man har og hvilke handlemuligheder der er.

BERETNING FRA UDLANDSPRAKTIK VIOLA MERCEDES RIIS WARNY

I løbet af min praktik skulle jeg ofte ledsage unge gadepiger til forskellige lægebesøg. Organisationen, jeg arbejdede for, betalte for transport og lægebesøget, men andre udgifter måtte pigerne selv betale.

I en helt konkret situation med en ung pige, var der penge tilovers efter, at vi havde betalt for transport og at blive tilset af lægen (i Ghana betaler man før man bliver tilset). Pigen spurgte, om hun måtte få nogle småpenge til at købe vand for samt bleer til sin baby. Der var stegende hedt i venteværelset, og vi havde på daværende tidspunkt siddet i kø i fire timer uden udsigt til at vi ville komme ind til lægen foreløbig. Jeg afviste hende flere gange med en forklaring om, at det ikke var tilladt for mig at købe ekstra ting til hende. På et tidspunkt spurgte hun så, om jeg så ikke kunne købe vand og bleer for mine egne penge, hvilket jeg ligeledes afviste. Vand og bleer ville koste det, der svarer til tre danske kroner. En kvinde i venteværelset overhørte vores samtale og gav pigen de penge, hun havde brug for.

ØVELSE

Hvordan ville du håndtere ovenstående situation?

Hvilke værdier kan du se afspejlet i organisationens regler?

Hvilke etiske overvejelser frembringer eksemplet?

Hvordan kunne de forskellige parter (organisationen, praktikanten, pigen, kvinden i venteværelset) have forholdt sig anderledes for at undgå situationen?

WORKSHOP 3

KØN OG LIGESTILLING

WORKSHOP 3 – KØN OG LIGESTILLING

I workshop 3 var formålet at skabe opmærksomhed på forhold omkring køn og at give børnene mulighed for at reflektere over, hvordan deres køn påvirker deres liv. Derudover var formålet at engagere børnene i at formulere løsninger til, hvordan piger og drenge kan blive ligestillede. Dermed blev der fokuseret på Verdensmål 5.

VERDENSMÅL 5: LIGESTILLING MELLE KØNNENE

En styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder og større ligestilling er afgørende for at fremskynde en bæredygtig udvikling. Fjernelse af alle former for diskrimination mod kvinder og piger er ikke kun en grundlæggende menneskeret, men det har også en multiplikatoreffekt på tværs af alle andre udviklingsområder.

Til denne workshop blev gadebørnene delt op i en gruppe af drenge og en gruppe af piger. Drengene skulle stille spørgsmål til pigerne og omvendt. Spørgsmålene blev stillet i plenum, og udvalgte spørgsmål blev besvaret af den anden gruppe.

Socialarbejderen havde til opgave at notere refleksioner og spørgsmål. Børnene skulle i grupperne komme med så mange spørgsmål som muligt og tale om tankerne bag dem undervejs. Der var på forhånd valgt overskrifter, som spørgsmålene kunne relatere sig til:

1) Arbejde og karriere, 2) Sikkerhed, 3) Familie, 4) Uddannelse og 5) Sex.

På næste side ser I de spørgsmål som henholdsvis drengene og pigerne har stillet til den anden gruppe. Det er kun de spørgsmål, hvor der fremgår et svar i parentes, som nåede at blive taget op i plenum. I udførelsen af workshoppen blev det tydeligt, at de refleksioner og diskussioner, der opstod i grupperne, var ligeså vigtige som de konkrete spørgsmål, børnene stillede. Ligeledes var spørgsmålene mindst lige så interessante som svarene.

BOYS:

- Did you leave your parents because they make you do all the work at home?
- Why do girls stay home and do household and not go to school?
(ANSWER GIRLS: It is our responsibility to take care of the home/house).
- What job do girls really do? (ANSWER GIRLS: More house job. Cook, bath children, take care of the house. BOYS: The girls who live on the street, what job do they really do? GIRLS: Sell peer water, errands for people, sell other things, some do prostitution).
- Can a girl collect scraps?
- Can a girl become a Maison? (ANSWER GIRLS: No because of high climbing which the girls cannot do).
- Are you well paid for the job you do?
- Do you have someone to protect you where you sleep?
(ANSWER GIRLS: Yes, it's God who protects us).
- When you are attacked on the street by a boy how do you defend yourself?
- Do you feel safe when you sleep?
- If you sleep alone and a boy tries to rape you, how do you save yourself? (ANSWER GIRLS: Wear trousers, bite the boy and choke him. Pull the penis, use your leg to hit the testicles).
- Is sex a form of making money for food?
- Do you protect yourself before having sex? (ANSWER GIRLS: After sex, you take some cups of cold water and drink and then you urinate and then sperm will come out. And you won't become pregnant).
- Do the boys allow you to play with them?

GIRLS:

- Why is it that the family likes the boy child as to compare to the girl child?
- Why is it that the boys are chosen as the head of the family? (ANSWER BOYS: Boys have leadership power. Females don't. God made men before women and therefore they have the power).
- Why is it that girls are emotional in terms of disciplining their children to compare to men?
- Why is it the children fear their father as to compare to their mother?
- Why do boys go to farming?
- Why is it that only boys are pastors?
- Why do boys marry girls?
- Why is it that the work done by boys can't be done by women?
- Why is it that boys do not sleep at night? (ANSWER BOYS: Some go around to steal. God has given them a hard heart, so boys are brave. But no girls should do it. They will die).
- Why is it that men are chosen as president men than girls are? (ANSWER BOYS: When God created the universe, he created the man first before the woman, so the man has everything. GIRLS: That is true).
- Why is it that when boys are having sex with girls, they do not take their time?
- Why is it that the boys do not like using condoms?
- Why is it that the boys beat the girls when they are being denied sex and force them?
- Why do boys sleep or have sex with their fellow male?
- Why is it that the boys cry when they are being denied sex? (ANSWER BOYS: boys spend a lot of money on the girls so if they refuse, they lose a lot).
- Why do girls cry during sex?
- Why do boys force girls and have sex with them?
- Why do boys beat girls when they say no to sex?
- Why are boys more intelligent than girls?
- Why do boys do things perfectly compared to girls? Eg. when learning a skill.
- Why do adults encourage girls to learn hard, but they do not tell boys that?
- Why is the saying: "if you educate a woman you educate a nation, but if you educate a boy you educate an individual? (ANSWER BOYS: Because the women give birth and take care of children. Men when they are educated, they move on alone with their life).

ØVELSE

Hvordan kan du se Verdensmål 5 og delmål afspejlet i de spørgsmål børnene stiller? (Du kan finde delmålene til Verdensmål 5 på hjemmesiden verdensmaalene.dk)

Kom med eksempler på situationer, hvor dit køn har spillet en rolle ud fra de valgte overskrifter: 1) Arbejde og karriere, 2) Sikkerhed, 3) Familie, 4) Uddannelse og 5) Sex.

ØVELSE

Under workshoppen oplevede socialrådgiverstuderende Gry Baunegaard Danielsen, at pigerne stillede spørgsmålet "Why is it that only men are chosen as presidents?" og gav drengene mulighed for at svare. De sagde følgende: "When God created the universe, he created the man first before the woman, so the man has everything". Gry spurgte herefter i plenum pigerne, hvad de tænkte om drengenes svar, og de svarede: "That is true".

Hvordan vil du som facilitator af denne workshop arbejde videre med børnene efter denne snak. Vil du:

- A. Udfordre børnenes kønsforståelse om at drenge og piger ikke er ligestillede?*
- B. Fortsætte workshoppen med udgangspunkt i den kønsforståelse som børnene har?*

Hvilke fordele og ulemper ser du ved begge muligheder?

Hvad skal du være opmærksom på, hvis du vælger at udfordre den kønsforståelse der er herskende i den kontekst du arbejder i? Inddrag gerne viden om interkulturel kompetence og etik.

TEMATISK OPSAMLING: AT STILLE SIG KRITISK OVER FOR DET, NORMEN BYDER

Både pigerne og drengenes spørgsmål indikerer, at begge grupper har et meget klart defineret syn på, hvad man kan og ikke kan på baggrund af ens køn. For eksempel:

"Why is it that the boys are chosen as the head of the family?" og "Why is it that the work done by boys can't be done by women?" Disse to eksempler illustrerer, hvordan børnenes holdninger til køn er traditionsbundne. Derudover giver børnene udtryk for, at de ser det som værende pigens rolle at varetage omsorgsrelaterede og praktiske opgaver i hjemmet, mens drengene står for den økonomiske sikkerhed.

"Jeg tog hjem til min bror, som stadig boede i James Town. Men han ville ikke have mig boende. Han sagde, at hvis jeg blev boende hos ham som den eneste pige, så ville jeg blive en skidt tøs."
(Getrud Annang)

"Jeg er den førstefødte, så jeg skal arbejde, til jeg sveder, som vi siger. Det er mit ansvar at sørge for familien. Jeg sender penge hjem til min mor, og jeg giver også penge til mine søstre."
(Emmanuel Blay)

ØVELSE

Diskuter, hvorvidt forholdene i ovenstående citater kan anskues som sociale problemer.

Redegør for, hvorvidt ulighed mellem kønnene er et socialt problem.

Kom med bud på indsatser, der kan mindske ulighed mellem kønnene.

CASE: STAR GIRL

FOTOBOGEN SIDE 68

Star Girl kom til Accra, fordi hendes mor ikke havde penge til at hun kunne fortsætte i skole. Mange af hendes venner havde gjort det samme. Star Girls mor ville ikke have, at hun tog afsted og Star Girl har ikke været tilbage at besøge hende, efter hun flyttede til Accra. Star Girls mor var voldelig overfor hende, når hun ikke gjorde, som moderen ville have.

Star Girl sælger vand om dagen og sover forskellige steder om natten. Hun føler sig ikke tryk, når hun sover på gaden, heller ikke hvis det er foran en politistation. Hun oplever at blive seksuelt misbrugt og at hun er afhængig af drenge for at få penge til mad og et sted at sove. Hun oplever også, at samfundet ser hende som en "bad girl", fordi hun bor på gaden.

Star Girl ønsker, at hun en dag kan finde et arbejde, så hun ikke behøver hjælp fra drenge. Hun ønsker også, at der kommer lighed i verden, fordi hun mener, at alle mennesker skal behandles ens.

ØVELSE

Hvordan kan du som socialarbejder hjælpe Star Girl på vejen mod at blive uafhængig af drenge?

Hvordan kan man arbejde med drengenes forståelse af, at de har "krav" på modydelser såsom sex, hvis de giver piger penge?

BERETNING FRA UDLANDSPRAKTIK – HEIDI GJERLØV RASMUSSEN

En af de ting, vi arbejdede hen imod gennem praktikken i Ghana, var at gøre pigerne mere selvstændige og tage ejerskab over eget liv. Dette gjorde vi gennem blandt andet at lære dem et håndværk og forsøge at forbedre deres læse- og regnefærdigheder. Ud over dette lavede vi grupper for pigerne, hvor de kunne komme med de problematikker eller spørgsmål, som de ikke har haft mulighed for at dele med andre.

Jeg havde nogle forestillinger om, hvad der kunne blive spurgt om. Såsom hvordan p-piller virker eller hvordan man skal håndtere rollefordelingen i et forhold. Dette var også spørgsmål, der kom på bordet, men det var klart nogle helt andre spørgsmål, der dominerede. Da vi snakkede om sanitet, havde de fleste piger styr på det basale som håndvask og rengøring. Til gengæld var der ingen af pigerne, der brugte hverken bukser eller underbukser. Jeg stillede spørgsmålstegn ved dette, og de svarede, at de altid har fået at vide, at livmoderen kan blive kogt, hvis man har stramme klæder på sin nedre region. Dette forsøgte jeg efter bedste evne at afkræfte, også for præventivt at standse andre problematikker, der kan opstå, når at man ikke har trusser på under meget korte nederdele. Brugen af tamponer kom også ind i denne samtale, da det eneste tidspunkt pigerne brugte trusser på, var under menstruation, så de kunne gå med bind. De forstod slet ikke pointen ved at bruge tamponer, hvilket for mig var helt ok. Dog var årsagen til dette igen noget, der overraskede mig: Pigerne var sikre på, at når man nu stoppede underlivet med en tampon, så var det umuligt for dem at gå på toilettet. De forventede, at der var kun var et hul dernede, hvor alle tre ting havde passage.

Kønsligestilling indebærer mange ting, og det er vigtigt, at kvinder bliver uddannede og har samme rettigheder på arbejdsmarkedet. Men disse sessioner gjorde mig opmærksom på, at uddannelse i egen krop og køn er lige så relevant at tage fat om.

ØVELSE

Hvilke egenskaber og hvilken viden mener du er nødvendig at lære pigerne for at opnå ligestilling mellem kønnene?

Hvordan ville du som socialrådgiver facilitere et læringsrum, hvor pigerne opnår de egenskaber og den viden, som du mener er nødvendig?

WORKSHOP 4

MULIGHED FOR FORANDRING

WORKSHOP 4 – MULIGHED FOR FORANDRING

Formålet med workshop 4 var at få gadebørnene til at identificere mål og muligheder for forandring og ressourcer i deres liv. Workshoppen var delt op i to dele. I den første del skulle gadebørnene diskutere og analysere fiktive fortællinger og i anden del skulle børnene genbesøge de problemer, de havde udpeget i workshop 1 for at se, om nye løsninger eller perspektiver var dukket op.

FIKTIVE FORTÆLLINGER SOM VÆRKTØJ – FØRSTE DEL

Forud for workshoppen havde projektgruppen udarbejdet fire fiktive fortællinger. De fire fortællinger blev udarbejdet med udgangspunkt i nogle af de problemer og tema-tikker, som børnene selv havde udpeget i workshop 1. Formålet med fortællingerne var, at børnene skulle tage stilling til dem og reflektere over mulige løsninger på de dilemmaer eller problemer, de handlede om. Dette kunne de gøre uden, at de samtidig behøvede at forholde sig konkret til deres egen situation.

Børnene blev delt op i de oprindelige grupper fra workshop 1 og 2 og skulle til hver enkelt historie reflektere over følgende spørgsmål:

- Hvad er positive følelser for dig? Hvilke positive følelser vækker historien hos dig?
- Hvilke positive relationer er der at finde i historien?
- Hvilken del af fortællingen har betydning for personerne i historien?
- Hvad lykkes i historien?
- Hvilke løsninger kan der findes til problematikkerne i historien?

Øvelsen skulle hjælpe gadebørnene med at se på udfordringer i deres liv i et nyt lys. De spørgsmål, som gadebørnene skulle forholde sig til i forhold til fortællingerne, var bevidst positive i deres formulering. Dette greb var valgt ud fra en vished om, at de spørgsmål, der bliver stillet, i høj grad kan være med til at påvirke svarene. Ved at spørge konstruktivt, kan man være med til at flytte fokus fra fejlfinding til at se muligheder. Øvelsen skulle også give et bedre grundlag for, at børnene efterfølgende kunne arbejde med mulige løsninger i forhold til egne problemer, som de havde defineret i workshop 1.

EKSEMPEL PÅ EN AF DE FIKTIVE FORTÆLLINGER

Patrick and Frank are living together and are very close friends. They both work at the dumpsite to get some money. One day Patrick sells a lot of coppers and earns good money. Patrick is very happy about this and wants to save up the money so he can find a bed to sleep on. Patrick tells Frank about this plan, and Frank is very happy for him. The next week, Frank is sick and cannot work. After the week, Patrick noticed that some of the money he saved is gone. He knows that Frank didn't earn any money for a week and Patrick is therefore convinced that Frank stole the money. He wants to confront Frank, but he is scared that Frank will be mad. He waits for another week but feels constantly angry with Frank. Therefore, he decides to confront him. When he confronts Frank, Frank gets very sad and humiliated. He tells Patrick that he used the money on medicine and food when he was sick.

"It was because of the money that all these issues came up. If Frank did not take the money, these things will not come."

(Lidash)

"Patrick may have to work hard again to get money and he has to keep the money in a better place. The positive feeling from the story is when Patrick saved some money."

(Madalene Kwadey)

"Frank did not go wrong since he took the money to buy medicine and food.

Cause of poverty. Patrick and Frank were friends where they know to forgive each other."

(Razak Mohamed)

TEMATISK OPSAMLING: BØRNEGENES REFLEKSIONER OVER FORTÆLLINGEN

I historien bider børnene mærke i det gode venskab mellem de to drenge og hvor vigtigt det er at kunne tilgive hinanden. De synes især, at det er vigtigt, at Frank stjal pengene, fordi han havde været syg. Årsagen bag handlingen er altså essentiel. De finder det også vigtigt at spare penge op, så man en anden gang er forberedt på sygdom eller andre uheldige omstændigheder. Børnene foreslår, at Frank bliver bedre til at gemme de penge, han tjener i tilfælde af, at han skulle blive syg, og at han på den måde vil være bedre stillet i fremtiden.

AT UNDERSØGE PROBLEMER MED FOKUS PÅ AT FINDE RESSOURCER, LØSNINGER OG NYE PERSPEKTIVER – ANDEN DEL

Efter første del af workshoppen var færdig, blev gadebørnene sat til at finde deres post-it fra problemtræet frem. Socialarbejderne hos CAS bad nu børnene om at sætte en ny post-it ovenpå, hvorpå de havde defineret en løsning eller et andet perspektiv på problemet.

TEMATISK OPSAMLING: RESSOURCER OG LØSNINGER I FORHOLD TIL BØRNEGENES EGNE PROBLEMER

Til trods for, at gadebørnenes problemer er af forskellig art, relaterer de sig til de samme overordnede problematikker. Dette afspejles i de løsninger, som de selv nævner, da disse også bevæger sig inden for de samme tematikker. De overordnede løsninger, som gadebørnene nævner, handler om: 1) At bruge de ressourcepersoner, de har i deres liv, f.eks. socialarbejderne hos CAS, 2) At sikre sig økonomisk uafhængighed ved at lære et erhverv og især for piger ved at tjene deres egne penge i stedet for at være afhængig af en mand, 3) At rejse tilbage til den landsby/det land, som de kommer fra, 4) At værne om det gode venskab og 5) Nogle af børnene peger også på, at de strukturelle og lov- og rettighedsmæssige rammer skal ændres, før reelle løsninger kan finde sted.

“Jeg kender CAS og det er godt. Her får vi noget mad og nogle af os bliver nok venner. Vi kan lære noget og hjælpe hinanden, og der er nogen at tale med.”

(Kwabena Agyemang)

“Den udvidede familie skulle støtte børn som har mistet deres familier.”

(Stephen Oduro)

PROBLEMATISKE LØSNINGER?

Lossepladsen Agbogboshie i Accra, der indeholder store mængder elektronisk affald, har på sin egen måde både elementer af problem og løsning. Lossepladsen er problematisk på grund af miljømæssige forhold. Det er desuden et risikofyldt område for de mennesker der opholder sig der, da de færdes blandt både skarpe og giftige materialer. For gadebørnene kan de ting og materialer, der bliver fundet på lossepladsen, dog være af stor værdi og blive en indtægtskilde. Nogle af drengene i gruppen af gadebørn kalder endda lossepladsen for en “pengemaskine”.

“Jeg ved virkelig, ikke hvad jeg skulle gøre, hvis jeg ikke kunne samle skrald. Jeg foretrækker det arbejde, selvom det er hårdt. Det er der én grund til: At samle skrald er ret indbringende. Man kan få penge med det samme, og jeg er jo vant til at arbejde på stedet. Jeg tjener op til 70 cedi om dagen ved at arbejde på lossepladsen. Men hvis jeg kunne få hjælp til at lære et fag, så ville jeg stoppe på lossepladsen. Jeg vil være mekaniker. Jeg tror på, at det nok skal komme til at ske.”

(Stephen Oduro)

ØVELSE

Hvordan vil du som socialarbejder tale med en ung om hans/hendes valg af løsning i en given situation, hvis du ikke finder den hensigtsmæssig?

Hvilke overvejelser vil du gøre dig forud for samtalen?

BØRNEKONVENTIONEN - LOVGIVNINGSMÆSSIGE OG STRUKTURELLE RAMMER

Flere af børnene oplever problemer, som bryder med de rettigheder, de har som børn. Rettigheder som er defineret i Børnekonventionen, og som de enkelte lande kan vælge at ratificere samt indarbejde i national lovgivning. I hvor høj grad, Børnekonventionen er blevet indarbejdet nationalt og hvilke rammer og muligheder, der er i praksis, vil dog være meget kontekstafhængigt. Som eksempel på løsninger eller nødvendige forandringer, påpeger Gertrude for eksempel, at *"Adults who sexually abuse children should be prosecuted,"* og Samed mener at, *"The law should deal with abusive parents."*

BØRNEKONVENTIONEN

Børnekonventionen blev vedtaget ved FN's generalforsamling den 20. november 1989 og ratificeret i Danmark i 1991. Børnekonventionen består af en række artikler som skal være med til at sikre, at alle børn i verden har de samme rettigheder. Børnekonventionen består af i alt 54 artikler, som blandt andet italesætter børns ret til at lege, at gå i skole, at få mad og at sige deres mening. 196 lande i verden har underskrevet og ratificeret Børnekonventionen. Ud af FN's lande er det kun USA som ikke har tiltrådt konventionen.

ØVELSE

Hvorfor vælger nogle lande ikke at tiltræde Børnekonventionen?

Hvordan og med hvilke metoder vil du som socialarbejder kunne arbejde for at fremme børns rettigheder?

Hvilken lovgivning og handlemuligheder har du i Danmark som socialarbejder, hvis der er bekymring for et barn eller en ung?

Hvordan vil der blive handlet, hvis der er tale om vold eller seksuelle overgreb?

WORKSHOP 5

VERDENSMÅLENE

WORKSHOP 5 – VERDENSMÅLENE

I den sidste workshop var formålet at bruge erfaringerne fra workshop 4, hvor børnene skulle finde løsninger i eget liv, til nu også at finde løsninger på nogle af de problematikker, som FN's Verdensmål adresserer. Børnene fortsatte i de samme grupper, de var inddelt i under workshop 4. Socialarbejderen fik udleveret spørgsmål om Verdensmål 2 (stop sult), 5 (ligestilling mellem kønnene) og 10 (mindre ulighed). Disse var udvalgt på forhånd, på baggrund af, hvad der blev fundet mest relevant for målgruppen. I grupperne diskuterede børnene spørgsmålene, og kom med deres løsninger, som blev nedskrevet af en socialarbejder. Du kan læse mere om Verdensmålene på verdensmaalene.dk eller på side 12 i dette hæfte.

TEMATISK OPSAMLING – BØRNEENS TANKER OM VERDENSMÅLENE

STOP SULT: VERDENSMÅL 2

Børnene blev spurgt, hvordan man kan undgå, at gadebørn sulter. Børnenes løsninger går blandt andet på, at der skal skabes arbejdspladser, så alle har mulighed for at tjene penge. Derudover mener børnene, at der skal oprettes en NGO, der uddeler mad til børn, der bor på gaden. Et andet løsningsforslag er, at der skal udarbejdes lovgivning indenfor området, der dikterer, at de velhavende mennesker i samfundet skal være behjælpelige over for de dårligere stillede.

"Politicians should pass and enforce a law that the rich people in the communities help the poor in whatever way they can." (Razak Mohamed)

"The street children should be allowed to sell pretty things for money so they can buy food every day." (Madalene Kwadey)

ØVELSE

Børnene siger, at der skal skabes arbejdspladser til dem for at afhjælpe sult. Hvilke etiske dilemmaer stiller dette en socialarbejder i, ift. FN's Børnekonventions artikel 32, der berører børnearbejde og børns rettigheder i forhold til arbejde? Hvordan ville du takle det eventuelle dilemma i samtalen med børnene?

Undersøg hvilke organisationer i Danmark, der har fokus på Verdensmål 2. Hvordan arbejder man med borgere i Danmark, der har svært ved at få dækket helt basale behov, såsom et dagligt måltid mad?

LIGHED MELLE KØNNENE: VERDENSMÅL 5

Til spørgsmålet om, hvordan man sikrer lighed mellem kønnene, svarede børnene, at man først og fremmest skal stoppe med at diskriminere for eksempel ved at sikre, at begge køn modtager uddannelse af høj kvalitet og generelt har lige muligheder. Desuden er ligeløn vigtigt ifølge børnene. Det er både samfundets og familiens syn på køn og kønsroller, der skal ændres, hvis der skal opnås ligestilling.

"You empower the girls to be like the boys – Empower all of them." (Ukendt)

"The parents should give the same care to the boy child as the girl child." (Madalene Kwadey)

ØVELSE

Analyser kønsforståelsen i en ghanesisk kontekst ud fra børnenes spørgsmål i workshop 3. Lav en komparativ analyse af det danske og det ghanesiske samfund.

Inddrag eksempler fra den danske lovgivning indenfor ligestillingsområdet.

*Hvordan kan man ændre et samfunds holdning til ligestilling?
Kom med eksempler på konkrete socialfaglige metoder.*

MINDRE ULIGHED: VERDENSMÅL 10

Børnene blev givet to spørgsmål, de skulle tage stilling til indenfor dette mål:

- A.** Hvordan kan vi sørge for, at alle penge i verden bliver delt mere lige
- B.** Hvordan kan vi forhindre, at nogle lande er meget rige og andre meget fattige?

Børnenes svar på disse spørgsmål kan sammenfattes til, at de rige lande generelt burde have større opmærksomhed på de fattige lande. De burde donere penge til de fattige lande, så de kan bygge fabrikker, skoler hospitaler mv., hvilket ville udvikle landene samt sikre indbyggerne jobs. Børnene mener, at det er vigtigt, at de rige lande hjælper med at give ressourcer til både landene og befolkningen og hjælper dem til at hjælpe sig selv. Et andet forslag var, at befolkningen i fattige lande skal tilbydes gratis undervisning.

ØVELSE

Hvilke problematikker kan du se i børnenes løsningsforslag? Diskuter dine overvejelser med din sidemakker. Hvordan ville du formidle disse overvejelser til gadebørnene?

Du skal nu selv planlægge et workshopforløb.

Hent inspiration fra workshopstrukturen i hæftet og udvælg og beskriv selv en ny målgruppe eller skab et andet workshopforløb med udgangspunkt i samme målgruppe ud fra børnenes billeder og fortællinger i fotobogen.

KAPITEL 3

VERDEN I DANMARK OG DANMARK I VERDEN

Globalisering er et begreb, der omhandler den forandring, der er sket i forhold til relationen mellem verdens forskellige lande i retningen af mere gensidig afhængighed og påvirkning. Globalisering er et komplekst begreb, da det foregår på mange forskellige områder, f.eks. politisk, økonomisk, socialt og kulturelt. De overnationale organisationer og multinationale virksomheders store indflydelse går ind og fratager nationalstaterne en del af deres suverænitet, ved at dominere på det økonomiske og politiske felt. En konsekvens af globaliseringen er større polarisering. Nok bliver der skabt øget vækst og dynamik, men der kan også argumenteres for, at det øger uligheden i verden.

ØVELSE

Hvem har gavn af globaliseringen?

Inddrag gerne Zygmunt Baumanns analogi om turister og vagabonder (Bauman, 1999).

BERETNING FRA UDLANDSPRAKTIK – LENE LIND PEDERSEN

I den organisation, jeg var tilknyttet under min praktik, var der også mange unge danske frivillige. De frivillige tog i hverdagene ud til en lille afsidesliggende landsby. I landsbyen hjalp de frivillig til på en lille skole. De legede med børnene, lavede små projekter og overtog noget af lærernes arbejde. Når man kommer fra Danmark ud til en lille landsby i Ghana, så møder man både voksne og børn, som har en hverdag, som er markant anderledes end det, man selv kender og kommer fra. Dette både kulturelt og i høj grad socioøkonomisk.

Jeg og mine medstuderende var under praktikken meget nysgerrige, vi var observerende og tog udgangspunkt i den faglighed, vi var i fuld gang med at træne og udvikle. Vi arbejdede ikke på skolen, men var engagerede i lokalsamfundet, med fokus på befolkningens adgang til sundhedsydelser. Vi benyttede os af LFA som metode og lavede forskellige analyser, som var relevante i forhold til vores arbejde under praktikken. Derudover forholdt vi os til den aktuelle kontekst, den allestedsnærværende fattigdom og de samfundsmæssige strukturer som omgav os.

Det blev ret tydeligt for os, at vi kom med en spirende faglighed i bagagen, socialfaglige og interkulturelle kompetencer, og at det i nogen grad stod i kontrast til, hvad de frivillige kom med, og at der var forskellig motivation for at være taget til Ghana. Dette dykkede vi nærmere ned i under et feltarbejde året efter. Med en kritisk tilgang ville vi undersøge, om unge frivilliges motivation for at rejse til et land karakteriseret ved udbredt fattigdom og ulighed kan forenes med de behov, der er i et lille lokalsamfund.

ØVELSE

Hvilke tanker sætter denne fortælling umiddelbart i gang hos dig?

Hvad indebærer begrebet interkulturel kompetence?

Hvilken betydning har interkulturel kompetence for frivillige, som rejser til udviklingslande, for studerende i udlandspraktik og generelt i socialt arbejde?

"Ingen går fri af globaliseringen. Hvis man ikke selv flytter sig, bevæger jorden sig under fødderne på en. Man kan ikke melde sig ud af globaliseringen – og det skaber frygt." (Bauman, 1999)

Den frygt, som globaliseringen kan indgyde, bunder i uvished og usikkerhed om, hvad fremtiden kan bringe. Krige, store politiske konflikter på tværs af kontinenter, fattigdom, finanskriser, udbrud af epidemier, naturkatastrofer, de globale miljøudfordringer mv. er noget, som man ikke i særlig høj grad kan gøre noget ved som enkelt individ, men som man samtidig heller ikke kan undgå at blive påvirket af, direkte eller indirekte.

VERDENSMÅLENE SOM OVERNATIONAL POLITISK DAGSORDEN

Verdensmålene kan ses som et eksempel på, at der bliver sat en overnational politisk dagsorden, som skal forsøge at imødekomme noget af den frygt og usikkerhed, som globaliseringen medfører. Dette ved at understrege, at ansvaret ligger hos alle FN's medlemsstater, og at landene hver især må bidrage det bedste, de kan. Det fælles ansvar bliver understreget i Verdensmål 16 og 17, som handler om henholdsvis Fred, retfærdighed og stærke institutioner (16) og Partnerskab for handling (17).

Partnerskaber og samarbejde ift. udvikling kan foregå multilateralt, hvor nationalstater bidrager og yder hinanden bistand via overnationale organisationer som f.eks. FN og EU.

Bilateral bistand gives i et direkte samarbejde mellem to nationalstater, enten på regeringsniveau, eller i et mere nært samarbejde, hvor civilsamfundsorganisationer i forskellige lande samarbejder, og hvor der på den måde ydes støtte til lokale projekter.

MIGRATION OG INTEGRATION I DANMARK

I dansk kontekst er en af de problematikker, som har fyldt utrolig meget både politisk og økonomisk, og som har skabt meget røre og engagement i befolkningen, det øgede antal flygtninge som rejser til Europa, hvordan Danmark har håndteret denne migration og hvordan Danmark deltager i det internationale samarbejde. I 2015 steg antallet af flygtninge og migranter som søgte asyl i Europa med 110 procent. Dette i forhold til 2014, som ellers indtil da havde det højeste antal ansøgere (Frandsen, 2016). Når der bliver talt om integration i medierne, så formidles det typisk som et fejlslagent projekt, men er det en sandhed?

ØVELSE

Lav en internetsøgning og find artikler/eksempler på positiv og/eller konstruktiv kommunikation om flygtninge og indvandrere i Danmark, om udviklingen i syd eller noget helt tredje.

Find også eksempler på initiativer, organisationer eller institutioner som understøtter positiv udvikling nationalt eller internationalt.

CASE: GODSWAY SELORM

FOTOBOGEN SIDE 70

Godsway Selorm er 16 år og kommer fra Togo. Han har mistet begge sine forældre. Godsway har ikke været hjemme i Togo, siden han kom til Accra. Han har tre brødre derhjemme.

Godsway ville egentlig ikke selv rejse hjemmefra. Beslutningen blev taget af onklen. Godsway gik i skole i Togo, men skulle starte forfra i Accra, og han var alt for gammel sammenlignet med de andre i klassen.

Godsway har boet på Kaneshi (et stort marked) i Accra i fire år. Det er et usikkert sted at bo, men han har efterhånden vænnet sig til det. Han er ked af sin situation og føler sig presset af sine venner til at gå ud at stjæle, ryge fede og spille for penge.

Godsway ville ønske, at nogen kunne hjælpe ham med at komme tilbage i skole, og hvis det ikke kan lade sig gøre, så vil han gerne være mekaniker. Han drømmer også om at komme væk fra Accra, hjem til Togo og tilbage til familiens hus.

Forestil dig et scenarie, hvor Godsways liv bevæger sig i en helt anden retning. Han møder en ven af en ven på markedet Kaneshie, som fortæller, at han kan hjælpe ham med at komme til Europa. Godsway kan ikke slippe tanken om denne rejse og de muligheder, der kunne være for ham i et meget rigere samfund – muligheder for uddannelse, arbejde og et rigtig hjem. Godsway ender med at begive sig afsted mod nord sammen med en mindre gruppe unge mænd. Gruppen følges ad helt til de rammer Spaniens kyst, og Godsways umiddelbare slutdestination bliver Danmark, hvor han søger asyl.

ØVELSE

Hvordan vil Godsway blive modtaget i Danmark? Beskriv ud fra de lovmæssige rammer.

Hvordan ville situationen være, hvis Godsway migrerede grundet personlig forfølgelse, eller kom fra et land, hvor der var krig og uroligheder?

EFTERORD

Af Heidi Gjerløv Rasmussen, Inger Wolff, Viola Mercedes Riis Warny og Gry Baunegaard Danielsen

Øvelsessæftet har fået os til at reflektere over, hvem vi er som socialrådgivere og mennesker. At skabe et materiale fra studerende, til studerende har været en lærerig proces; vi er vant til altid at arbejde hen mod et mål, men i arbejdet med øvelsessæftet har det været processen og ikke resultatet, der har været vigtigt, og det er børnene i Accra, Ghana, der har sat dagsordenen.

Ønsket med øvelsessæftet er, at vi kan være med til at forme uddannelsen til socialrådgiver, så det giver bedst mulig mening for studerende. Øvelserne og de refleksioner, der er med her, er noget, vi selv ville have fundet brugbart, inden vi tog i praktik. Vi håber derfor, at hæftet kan være en hjælp for andre studerende, der arbejder med udsatte målgrupper – både hjemme og ude.

Derudover har øvelsessæftet til formål at udbrede viden om FN's Verdensmål og gøre dem til en del af vores daglige bevidsthed, samt inkorporere dem i de arbejdsmetoder vi benytter som socialrådgivere og socialarbejdere. Reframing og inddragelse er ligeledes fokuspunkter, som vi mener, er yderst relevante for det arbejde, vi udfører både nationalt og internationalt.

Vi håber, at øvelserne og analyserne i hæftet er noget, som andre vil få ligeså stor gavn af, som vi har haft i udviklingen af materialet. Vi ønsker, at materialet giver anledning til diskussioner og refleksioner hos de studerende, som de kan bruge i arbejdet med udsatte målgrupper.

Det har været vigtigt for os, at børnenes stemmer giver genlyd helt ind i vores egen bevidsthed, trods distancen og sådan, at disse børn kan inspirere og udvikle os som studerende.

LITTERATURLISTE

100% for Børnene. (2017). Poetic Empowerment: Youth in Dialouge. København: 100% for Børnene / Århus C: CISU.

Antczak, H. & Johansen, H. (2008). Socialt arbejde i et globaliseret samfund. Fredriksberg: Forlaget Samfundslitteratur.

Bauman, Z. (1999). Globalisering. København: Hans Reitzels Forlag.

Bauman, Z. (1999). Zygmunt Bauman: Frygten er den største industri. Information. <https://www.information.dk/1999/09/zygmunt-bauman-frygten-stoerste-industri>

CISU (2015): Reframing the message. Fortæl historien på en ny måde. Århus C: CISU.

CISU (2018). FRAME, VOICE, REPORT TOOLKIT. Århus C: CISU.

Danida (2008). Civilsamfundsstrategien. Opdateret strategi for dansk støtte til civilsamfundet i udviklingslande. København: Udenrigsministeriet.

Danida. (2014). Danmark-Ghana: Landepolitikpapir 2014-2018. København: Udenrigsministeriet. Eide, T. & Eide, H. (2007). Kommunikation i Praksis. Århus: Forlaget Klim

Frandsen, K., (2016). Sådan gik det på asylområdet i 2015. Altinget. <https://www.altinget.dk/artikel/146961-saadan-gik-det-paa-asylomraadet-i-2015>

Hansen, J. B., Brandt, M., Houe, N. & Projektrådgivningens sekretariat. (2010). Guide til formulering af NGO-PROJEKTER. Århus C: Projektrådgivningen.

IFSW & IASSW. (2014). Global definition of social work. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

Pedersen, K. B. (2012). Socialkonstruktivisme. I: Juul, S. & Pedersen, K. B. Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring. København: Hans Reitzels Forlag.

Posborg, R., Nørrelykke, H. og Antczak, H. (2009). (red.) Socialrådgivning og socialt arbejde. København: Hans Reitzels Forlag.

Richey, L. A., Braskov, R. S. & Rasmussen, L. B. (2013). Finding Danish Frames. Communications, Engagement and Global Justice. København: Verdens Bedste Nyheder.

Skytte, M. (2007). Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde. København: Hans Reitzels Forlag.

Steensen, E. F. (2008). Virksomheders strategiprocesser og præstationer: Top-down styring skader effektiviteten. Ledelse & Erhvervsøkonomi, 1/2008.

Tversky, A. & Kahneman, D. (1981). The framing of decisions and the psychology of choice. Science. Vol. 211, Issue 4481.

UN-city Copenhagen. Verdensmålene. <http://un.dk/da/om-fn/verdensmaalene>

UNDP's nordiske kontor, Globale Gymnasier & Verdensklasse - Mellemløst Samvirke. Hvad er FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling?. København: Danida & forfatterne. <https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene>

Woodbridge, M. (2015). From MDGs to SDGs: What are the Sustainable Development Goals? ICLEI BRIEFING SHEET. Urban Issues, No. 01. Bonn: ICLEI & Federal Ministry for Economic Cooperation and Development.

